

«Світовий банк підрахував, що збитки від незаконної вирубки лісоматеріалів з точки зору глобальної ринкової вартості перевищують 10 мільярдів доларів США щорічно, а втрачені державні доходи становлять близько 5 мільярдів доларів» [18].

Щодо незаконних вирубок, то даний процес контролюється з боку держави також через запровадження у 2015 році мораторію на експорт необробленої деревини до ЄС. Однак, за статистичними даними ЄС Україна є найбільшим експортером нелегальної деревини до країн-членів.

«Статистична інформація ілюструє, що мораторій не мав відчутного впливу на обсяги легальних рубок та заготівлі ліквідної (придатної для господарського використання) деревини. Зокрема, у 2016 році було заготовлено майже 19,6 млн куб. м ліквідної деревини, а у 2017 році цей показник зменшився лише на 3,6% (до 18,9 млн куб. м). Відбулося це насамперед за рахунок нових правил проведення санітарних рубок (запроваджених Урядом у жовтні 2016 року), адже на рубки формування і оздоровлення лісів припадає більшість заготівлі» [1].

Щодо зовнішньоекономічної діяльності лісогосподарських підприємств, то Україна в 2018 році була на 6 місці в рейтингу країн-експортерів шпону (4%) [16].

Здійснивши аналіз діяльності підприємств лісового господарства, можна виокремити основні завдання, які вони повинні виконувати в економіко-еколого-соціальной системі країни.

В науковій літературі окремі дослідники звертають увагу на дане питання, проте не деталізують та не пов'язують функції та завдання підприємств з принципами сталого розвитку.

Для реалізації цілей екологічно-збалансованого соціально-економічного розвитку країни кожне лісове господарство має свідомо обирати відповідні методи та технології розвитку діяльності, а також враховувати особливості ведення діяльності (рис. 2).

Для побудови та виокремлення компонентів лісового господарства проаналізовано функції лісу, які наведені в науковій літературі (табл. 2).

Таблиця 2 – Функції лісу

<i>№</i>	<i>Функції</i>	<i>Характеристика</i>
1.	Екологічна	джерелом ефекту тут виступає насадження, яке використовується для захисту сільськогосподарських угідь від ерозії, підвищення родючості ґрунту як основи зростання продуктивності земель, захисту рослин від несприятливих кліматичних факторів

Економічний простір

2.	Соціальна	рекреаційні, санітарно-гігієнічні, культурно-естетичні властивості. Серед них особливо виділяються рекреаційні ресурси – свіже повітря, фітонцидна дія, сонячна інсоляція, мікрокліматичні функції, естетичні властивості тощо, які позитивно впливають на відновлення робочої сили, а отже, на збільшення сукупного суспільного продукту і національного доходу
----	-----------	--

Джерело: за дослідженнями Коваль Я.В [8]

Коваль Я.В. зазначає, що до екологічних і соціальних функцій лісу відносяться: ґрунтозахисні, водоохоронні, водорегулюючі, рекреаційні тощо. «Для економічної оцінки виникає потреба визначення конкретних гранично допустимих затрат (замикаючих оцінок) на виробництво приросту екологічних і соціальних функцій лісу» [8]. Вважаємо, це є особливістю лісогосподарських підприємств, адже система управління повинна бути побудована в такий спосіб, щоб враховувати еколого-соціальний ефект лісових ресурсів при економічних розрахунках.

Адже «економічна ефективність діяльності лісогосподарських підприємств України – це безперервний процес співвідношення отриманих вигод до витрат на основі раціонального використання обмежених ресурсів, високо кваліфікаційних кадрів, впровадження інноваційних технологій, поєднання економічних та екологічних інтересів суспільства, виховання культури відвідування людьми лісових масивів» [11].

Рис. 2 Окремі компоненти ведення лісогосподарської діяльності в межах дотримання цілей сталого розвитку
Джерело: розроблено автором

Таким чином, в ході проведення даного дослідження окреслено теоретичні основи в розрізі трактування понять лісового господарства (ліс, лісові ресурси, лісовий фонд, лісовий сектор, лісове господарство) та обґрунтовано авторський підхід до їх визначення. Зокрема, лісові ресурси є поняттям ширшим, ніж лісу, тому що охоплюють деревні, технічні, лікарські та інші продукти лісу. Лісовий фонд включає територію, яка заліснена або на ній планується насадження (відновлення) лісів. Поняття лісового сектору є дещо ширшим і відображає вплив користування лісовим фондом на навколишнє середовище і соціально-економічний розвиток країни.

Висновки. Опрацьовані в статті матеріали доводять, що лісове господарство окреслює підприємницьку діяльність в сфері лісозаготівельної промисловості і включає такі процеси, як: лісовпорядкування, лісорозведення, використання лісових ресурсів, лісогосподарські роботи, відновлення лісів тощо.

Досліджено та проаналізовано сучасний стан лісового господарства України, на підставі застосування методів аналізу визначено, що пріоритетним напрямком розвитку лісогосподарської галузі має бути відтворення та охорона лісів. Ситуація яка склалась в сучасних умовах в лісовому секторі господарства, потребує розробки заходів щодо управління лісовими ресурсами як на макро-, так і на мікрорівні.

Ведення лісового господарства передбачає здійснення операцій, які не є характерними для інших видів господарської діяльності. Тому, проаналізувавши основні показники ведення лісогосподарської діяльності (обсяги продукції лісового господарства, площу рубок та відтворення лісів, обсяги заготівлі деревини та дані про пожежі і їх наслідки для лісу), ідентифіковано завдання управління лісогосподарською діяльністю, що визначені з врахуванням характеристик цілей сталого розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ангел Є., Бутін А. Трохи про мораторій на експорт лісу: те, що варто знати населенню та політикам. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. 2019. URL: http://www.ier.com.ua/ua/publications/regular_products?pid=6179
2. Бегей М.В. Державне лісогосподарське підприємство як суб'єкт господарювання та об'єкт системи економічної безпеки // Ефективна економіка. – 2017. – №. 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5606>
3. Відкритий ліс. URL: <https://www.openforest.org.ua/about/>
4. Головне управління статистики України в Житомирській області. Кількість суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності у 2017 році. URL: http://www.zt.ukrstat.gov.ua/StatInfo/Pidpr/2017/kilksub_2017.htm
5. Державна служба статистики. Архів. Кількість суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/fin/osp/ksg/ksg_u/arch_ksg_u.htm
6. Державна служба статистики України Основні показники ведення лісогосподарської діяльності (1990-2017). URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2014/sg/lis/lis_u/lgd2016_u.htm
7. Житомирське обласне управління лісового та мисливського господарства. URL: <https://zt-lis.gov.ua/naprjami-dijalnosti/lisogospodarska-dijalnist.html>
8. Коваль Я.В. Комплексна економічна оцінка лісових ресурсів: критерії, механізми формування і використання // Лісове і садово-паркове господарство. 2017. №. 1. URL: <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Lis/article/view/9636>
9. Наказ Державної служби статистики України «Про затвердження Методологічних положень з організації державного статистичного спостереження щодо лісогосподарської діяльності» від 22.05.2019 № 169. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/2019/169/169_2019.htm

10. Наказ Державної служби статистики України «Про затвердження форми державного статистичного спостереження № 3-лг (річна) «Звіт про виробництво та реалізацію продукції лісового господарства, відтворення та захист лісів» від 06.07.2018 № 118. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/norm_doc/2018/118/118_2018.htm
11. Пиріг К.М. Теоретичні засади ефективної діяльності лісгосподарських підприємств // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. – 2012. – Вип. №3 (60). URL: <https://economicvistnic.stu.cn.ua/index.pl?task=arcls&id=294>
12. Публічний звіт Державного агентства лісових ресурсів України за 2018 рік. URL: https://drive.google.com/file/d/194P-skQpV9f11BOdYBGSKix_u1yHlfhQ/view
13. Сундук А., Саакаль О. Перспективи використання фінансово-економічних механізмів регулювання у лісовому секторі економіки. Економіст. 20-03-2017. URL: <http://ua-ekonomist.com/15061-perspektivi-vikoristannya-fnansovo-ekonomchnih-mehanizm-v-regulyuvannya-u-lisovomu-sektor-ekonomki.html>
14. ФАО. Состояние лесов мира 2016. Леса и сельское хозяйство: проблемы и возможности землепользования. Рим, 2016. URL: <http://www.fao.org/3/a-i5588r.pdf>
15. Цалан М.І. Організаційно-економічний механізм розвитку лісгосподарської діяльності в регіоні: дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спец. 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка. Ужгород, 2018. 263 с. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/17540>
16. FAO Forest products trade. 2018. URL: <http://www.fao.org/forestry/statistics/80938@180724/en/>
17. FAO. The State of the World's Forests 2018 - Forest pathways to sustainable development. Rome. 2018. URL: <http://www.fao.org/3/I9535EN/i9535en.pdf>
18. The Food and Agriculture Organization (2010). Forest law enforcement. URL: <http://www.fao.org/forestry/law/en/>

REFERENCES:

1. Angel Je., & Butin A. (2019) Trohy pro moratorij na eksport lisu: te, shho varto znaty naselennju ta politykam [A little about the moratorium on forest exports: what the public and politicians need to know]. *Institut ekonomichnyh doslidzhen' ta politychnyh konsul'tacij – Institute for Economic Research and Policy Consulting*. Retrieved from: http://www.ier.com.ua/ua/publications/regular_products?pid=6179 [in Ukrainian].
2. Begej M.V. (2017). Derzhavne lisogospodars'ke pidpryjemstvo jak sub'jekt gospodarjuvannja ta ob'jekt systemy ekonomichnoi' bezpeky [State forestry enterprise as an economic entity and an object of economic security system]. *Efektivna ekonomika – An efficient economy*, 5. Retrieved from: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5606> [in Ukrainian].
3. Vidkrytyj lis (n.d.) www.openforest.org.ua Retrieved from: <https://www.openforest.org.ua/about/> [in Ukrainian].
4. Golovne upravlinnja statyky Ukrai'ny v Zhytomyr'skij oblasti « Kil'kist' sub'jektiv gospodarjuvannja za vydamy ekonomichnoi' dijal'nosti u 2017 roci ». [Main department

- of statics of Ukraine in Zhytomyr region. Number of economic entities by type of economic activity in 2017] (n.d.) www.zt.ukrstat.gov.ua Retrieved from: http://www.zt.ukrstat.gov.ua/StatInfo/Pidpr/2017/kilksub_2017.htm [in Ukrainian].
5. Derzhavna sluzhba statystyky. Arhiv. «Kil'kist' sub'ektiv gospodarjuvannja za vydamy ekonomichnoi' dijal'nosti». [State Statistics Service. Archive. Number of economic entities by type of economic activity.] (n.d.) www.ukrstat.gov.ua Retrieved from: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/fin/osp/ksg/ksg_u/arch_ksg_u.htm [in Ukrainian].
  6. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrai'ny «Osnovni pokaznyky vedennja lisogospodars'koi' dijal'nosti (1990-2017)». [State Statistics Service of Ukraine Main indicators of forestry activity (1990-2017)] (n.d.) www.ukrstat.gov.ua Retrieved from: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2014/sg/lis/lis_u/lgd2016_u.htm [in Ukrainian].
  7. Zhytomyrs'ke oblasne upravlinnja lisovogo ta myslyvs'kogo gospodarstva. [Zhytomyr Regional Department of Forestry and Hunting] (n.d.) zt-lis.gov.ua Retrieved from: <https://zt-lis.gov.ua/naprjami-dijalnosti/lisogospodarska-dijalnist.html> [in Ukrainian].
  8. Koval' Ja.V. (2017). Kompleksna ekonomichna ocinka lisovyh resursiv: kryterii', mehanizmy formuvannja i vykorystannja [Comprehensive economic assessment of forest resources: criteria, mechanisms of formation and use]. *Lisove i sadovo-parkove gospodarstvo – Forestry and landscape gardening*, 1. Retrieved from: <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Lis/article/view/9636> [in Ukrainian].
  9. Nakaz Derzhavnoi' sluzhby statystyky Ukrai'ny «Pro zatverdzhennja Metodologichnyh polozhen' z organizacii' derzhavnogo statystychnogo sposterezhennja shhodo lisogospodars'koi' dijal'nosti» [Order of the State Statistics Service of Ukraine “On Approval of Methodological Provisions on Organization of State Statistical Observation of Forestry Activities”] (n.d.) [ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua) Retrieved from: http://www.ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/2019/169/169_2019.htm [in Ukrainian].
  10. Nakaz Derzhavnoi' sluzhby statystyky Ukrai'ny «Pro zatverdzhennja formy derzhavnogo statystychnogo sposterezhennja № 3-lg (richna) «Zvit pro vyrobnyctvo ta realizaciju produkcii' lisovogo gospodarstva, vidtvorennja ta zahyst lisiv» [Order of the State Statistics Service of Ukraine "On approval of the form of state statistical observation № 3-lg (annual)" Report on production and sale of forestry products, reproduction and protection of forests "] (n.d.). [ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua) Retrieved from: http://www.ukrstat.gov.ua/norm_doc/2018/118/118_2018.htm [in Ukrainian].
  11. Pyrig K.M. (2012). Teoretychni zasady efektyvnoi' dijal'nosti lisogospodars'kyh pidpryjemstv [Theoretical principles of effective activity of forestry enterprises]. *Visnyk Chernigivs'kogo derzhavnogo tehnologichnogo universytetu – Bulletin of Chernihiv State Technological University*, 3, 60. Retrieved from: <https://economic-vistnic.stu.cn.ua/index.pl?task=arcls&id=294> [in Ukrainian].
  12. Publichnyj zvit Derzhavnogo agentstva lisovyh resursiv Ukrai'ny za 2018 rik. [Public Report of the State Forest Resources Agency of Ukraine for 2018]. Retrieved from:

- https://drive.google.com/file/d/194P-skQpV9fI1BOdYBGSKix_u1yHlfhQ/view [in Ukrainian].
13. Sunduk A., & Saakal' O. (2017). Perspektyvy vykorystannja finansovo-ekonomichnyh mehanizmv reguljuvannja u lisovomu sektori ekonomiky [Prospects for the use of financial and economic regulatory mechanisms in the forest sector.]. *Ekonomist – Economist*. Retrieved from: <http://ua-ekonomist.com/15061-perspektivi-vikoristannya-fnansovo-ekonomichnih-mehanzmv-regulyuvannya-u-lisovomu-sektor-ekonomki.html> [in Ukrainian].
  14. FAO. Coctojanie lesov mira 2016. Lesa i sel'skoe hozjajstvo: problemy i vozmozhnosti zemlepol'zovanija [The state of the world's forests 2016. Forests and agriculture: problems and opportunities for land use.] *Rim – Rome*. Retrieved from: <http://www.fao.org/3/a-i5588r.pdf> [in Russian].
  15. Calan M.I. (2018). Organizacijno-ekonomichnyj mehanizm rozvytku lisogospodars'koi' dijal'nosti v regioni [Organizational and economic mechanism of development of forestry activity in the region]. *Candidate's thesis*. Uzhgorod. Retrieved from: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/17540> [in Ukrainian].
  16. FAO Forest products trade (2018). (n.d.). www.fao.org Retrieved from: <http://www.fao.org/forestry/statistics/80938@180724/en/>
  17. FAO. The State of the World's Forests (2018) - Forest pathways to sustainable development. Rome. (n.d.). www.fao.org Retrieved from: <http://www.fao.org/3/I9535EN/i9535en.pdf>
  18. The Food and Agriculture Organization (2010). Forest law enforcement. (n.d.). www.fao.org Retrieved from: <http://www.fao.org/forestry/law/en/>